

**BO WARTO
pamiętać**

SCENARIUSZ WYDARZENIA ROCZNICOWEGO

przygotowany na Konkurs na wydarzenie rocznicowe z historii Polski
w ramach I. części projektu „Bo warto pamiętać”

III miejsce

spośród placówek z Mazowsza

autor: **Tatiana Tijewska z uczniami**

ze Szkoły Podstawowej nr 8 im. Władysława Broniewskiego
w Pruszkowie

Noc Listopadowa. Pierwszy Bohater Piotr Wysocki

Szkolna scena przystrojona portretami uczestników powstania, rysunkami przenoszącymi nas w tą Noc Listopadową. Napisy 1918-2015 oraz 1830-1831. Na apelu występują uczęszczający na zajęcia koła historycznego uczniowie.

UCZEŃ I: Całość powstań!

Baczność!

Do Hymnu!

Spocznij!

Proszę o zabranie głosu przez panią dyrektor.

UCZEŃ II: Szanowni uczniowie, nauczyciele!

Witamy gorąco zebranych na sali!

Dzisiaj jest wielki dzień – Dzień odzyskania przez Polaków niepodległości. 97 lat żyjemy w wolnym kraju. Na początku listopada 1918 roku, w czasie kiedy dobiegała do końca I wojna światowa, Polska budziła się do samodzielnego życia, okupiona krwią pokoleń, walką przeciw jarzmu zaborców: Rosji, Prus i Austrii. 11 listopada 1918 roku ziszczył się sen o wolności. Wszyscy my wiemy, że nieraz Polacy wstawali do walki o niepodległość - walka ta była trudna, ciężka i bolesna. Dzisiaj będziemy mówili o Nocy Listopadowej i jej bohaterze, podporuczniku Piotrze Wysockim.

Jak mówił poeta:

UCZEŃ III: O! Ty, ziemio polska! ty zawodna!

O, ty ziemio polska! tak bogata,

Że wyżywić mogłabyś pół świata,

A dla własnych dzieci nie masz chleba!...

Wy chcecie pieśni! - wy chcecie pieśni

Zapewne dźwięcznej i słodkiej dla ucha,

A ja mam dla was, o! moi rówieśni,

Pieśń, co przypomni wam pobrząk łańcuch.

UCZEŃ I: Może ktoś powie: nie warto było, nieraz przegrywaliśmy, a konsekwencje były bardzo dotkliwe. Emigracja na obczyznę, prześladowania, zesłania na Syberię i tułaczka: to nam los zgotował po upadku Insurekcji Kościuszkowskiej w 1794 r, Powstania Listopadowego 1830 r. i Styczniowego 1863 r., jednak zawsze cieszyliśmy się nadzieją, że nadejdzie taka chwila - chwila zwycięstwa i wolności niepodległości.

Chór śpiewa: „MY PIERWSZA BRYGADA”

UCZEŃ IV: Tak się stało przed wybuchem powstania listopadowego 15 grudnia 1830 r. w warszawskiej Szkole Podchorążych Piechoty, pod dowództwem podporucznika Piotra Wysockiego, zawiązała się organizacja nazywana Związkiem bądź Sprzysiężeniem Wysockiego. W chłodny mglisty wieczór w Warszawie rozległo się zawołanie „Do broni Polacy”. Data powstania nie była przypadkowa, bowiem to dzień imienin Waleriana – na cześć majora Łukasiewicza, który od kilku lat przebywał

w więziennej celi i dla „młodych” był również symbolem walki z caratem. Związkowcy postanowili być kontynuatorami jego dzieła.

UCZEŃ V: *Z dymem pożarów, z kurzem krwi bratniej,
Do Ciebie, Panie, bije ten głos,
Skarga to straszna, jęk to ostatni,
Od takich modłów bieleje włos.
My już bez skargi nie znamy śpiewu,
Wieniec cierniowy wrósł w naszą skroń,
Wiecznie, jak pomnik Twojego gniewu,
Sterczy ku Tobie błagania dłoń.*

UCZEŃ VI: W wyniku rewolucji lipcowej 1830 r. we Francji w Europie zaistniała nowa sytuacja. Piotr Wysocki w swym pamiętniku zapisał jak z towarzyszami zareagował na wieść o obaleniu Karola X:

UCZEŃ VII: Piotr Wysocki : *„I my unieśliśmy się piękną nadzieją. Szerzący się zapal w wojsku natenczas obozującym pod Warszawą przekonał mnie o zgodzie i jednomyślnej chęci niemal wszystkich oficerów. Wszyscy rozmawiali o rewolucji francuskiej, wszyscy roztrząsali wypadki lipcowe. Co do sprawy naszej porozumiewaliśmy się ze sobą jawniej, otwarciej i z większym usposobieniem do podniesienia oręża, byle ktoś stanął na czele wojska”.*

UCZEŃ III: Już wtedy dało się zauważyć, jaki plan przyświecał Wysockiemu, a tym samym sporej liczbie związkowców. Powstanie zbrojne uzależniali bowiem od pomyślnej sytuacji międzynarodowej – stawiając głównie (jak zwykle zresztą) na Francję. W pierwszej dekadzie sierpnia 1830 r. – dzięki temu, iż zelżała cenzura, prasa warszawska mogła podawać o wiele więcej szczegółów na temat przebiegu rewolucji lipcowej w Paryżu. Sejm w manifeście z 20 grudnia 1830 r. określił powstanie za narodowe i określił, że jego celem jest „nie złożenie oręża przodków, póki nie wywalczymy niepodległości”. Jan Bartkowski, towarzysz Wysockiego, zapisał: *„Im bliższe dochodziły nas szczegóły o walce lipcowej, tym większe wyradzały się nadzieje w wyobraźni żywej młodzieży”.*

UCZEŃ II: Kierownictwo spoczywało w rękach Piotra Wysockiego, Józefa Zaliwskiego i Piotra Urbańskiego. Nie był to już tylko spisek podchorążych i oficerów z nimi związanych. Powstawały grupy konspiracyjne w jednostkach garnizonu warszawskiego, istniały także koła studenckie oraz ogniska dziennikarsko – literackie. A prowadzenie takiej działalności podczas zaboru rosyjskiego wiązało się z utratą wolności, zesłaniem i katogą, a co gorsza z utratą życia.

UCZEŃ VI: Powstanie wyobrażali sobie jako wystąpienie zbrojne mające znieść ucisk narodowy, obalenie przemocą panującego systemu politycznego i wprowadzenie rządów konstytucyjnych. Organizację cywilną wojskowi traktowali jako siłę pomocniczą. Wysocki nie ukrywał, że pragnie dać hasło do rozpoczęcia walki, przyszłość pokładał zaś w rękach „ojców narodu” – posłów. Związek musiał szybko działać i zmobilizować wojskowych, przygotować powstanie narodowyzwoleńcze. Wysocki zorganizował spotkanie 21 listopada 1830 r. w bibliotece Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

UCZEŃ VII: Wysocki: *„Rozbiega się w narodzie wieść jakoby wojsko polskie miało szczerze uznawać zasady obecnego rządu, jakoby służyło tylko do jego ucisku i niewoli. Przeto w imieniu obwinionego i tym ciężkim zarzutem obłożonego wojska, oświadczam iż przysięgliśmy wierność królowi, który przysięgł wierność narodowi. Że zaś ta wiara złamaną została przez króla, więc i nas to uwalnia od przysięgi.*

UCZEŃ IV: Około godziny 19:00, 29 listopada Wysocki zdecydował się wyprowadzić Szkołę Podchorążych ku koszarom rosyjskiej kawalerii. Nie wszystko, co było zaplanowane udało się. Siły były nierówne, nie wszyscy wojskowi, obawiając się represji, wspierali podchorążych.

UCZEŃ VII: Wysocki wykrzyczał: „Polacy! Wybiła godzina zemsty. Dziś umrzeć lub zwyciężyć trzeba!” „Oto, bracia, rewolucja! Spieszcie pod Arsenał dla rozebrania broni, Rozpoczęły się starcia z wojskami carskimi.

UCZEŃ II: Warszawa rankiem 30 listopada przedstawiała ponoć niezwykły widok. Mury ratusza ozdabiał transparent ze słowami Mickiewiczowskiej „Ody do Młodości”. Gdzeniegdzie płonęły ogniska, przy których ogrzewali się i cywilni i wojskowi. Erazm Wróblewski zapisał: „Widok zachwycający, nie widzieć człowieka, który by nie był uzbrojony (...) cała Warszawa przybrała postać militarną, strzelało ciągle na wiwaty. Tak zakończyła się ta noc ale ten zryw miał ogromne znaczenie, ponieważ to był znak, że Polacy będą walczyć dalej z caratem. Żółtą literą w dziejach państwa polskiego są zapisa- ne bitwy: pod Stoczką, pod Olszynką Grochowską na przedpolach Warszawy, Wawrem i Ostrołęką.

Chór śpiewa „MARSZ ŻUAWÓW”

UCZEŃ III: I patrzym w niebo, czy z jego szczytu
Sto słońc nie spadnie wrogom na znak-
Cicho i cicho, pośród błękitu
Jak dawniej buja swobodny ptak.
Owóz w zwątpienia strasznej rozterce,
Nim naszą wiarę ocucim znów,
Błuznią Ci usta, choć płacze serce;
Sądź nas po sercu, nie według słów!

UCZEŃ VII: Piotr Wysocki walczył później w obronie Olszynki Grochowskiej na przedpolach Warszawy, a następnie na Woli z generałem Sowińskim, gdzie został ciężko ranny.

Za męstwo odznaczono go orderem *Virtuti Militari* - był to pierwszy taki medal w tych starciach.

Okrzyknięto go pierwszym bohaterem nocy listopadowej. Odniósłszy ciężkie rany, dostał się w ręce wroga, który oddał go i jego towarzyszy pod sąd. Sąd wydał jednoznaczny wyrok - śmierć. Wyroku nie wykonano natychmiast, a w 1834 roku za sprawą cara zamieniono go na katorgę - czas trwania: lat 20.

Przeżył 78 lat zmarł w 1875 r. Ze względu na pogorszący stan zdrowia nie brał udziału w powstaniu styczniowym 1863 r, ale był dla niego wzorem.

UCZEŃ VI: Dnia 25 stycznia 1831 r. nastąpiła (detronizacja Mikołaja I) – po raz pierwszy i po raz ostatni w tym stuleciu – Królestwo Polskie stało się krajem niepodległym. Pomimo, iż żadne państwo europejskie nie uznało wolnego państwa polskiego, noc z 29 na 30 listopada i dzień ten wyzwolił nową energię. Już 29 stycznia sejm przyjął ustawę o Rządzie Narodowym (prezesem został Adam Jerzy Czartoryski), który kontrolował uzbrojenie, działalność naczelnego wodza i zabiegał o rozbudowę bazy materiałowej powstania. Rozpoczęła się wojna polsko rosyjska.

UCZEŃ I: Powstanie upadło w październiku 1831 r. ale nie oznaczało to aprobaty niewoli. Armia powstańcza, przy wszystkich jej brakach, pomyłkach i potknięciach korpusu generalskiego, stoczyła chlubne największe i najkrwawsze bitwy. Powstanie było, nie tylko sprawą polską, ale i międzynarodową-uniemożliwiło ono interwencję zbrojną Rosji przy użyciu armii polskiej przeciw ruchom wolnościowym w Europie.

Listopadowy, ofiarny czyn powstańczy przekazał bowiem następnym pokoleniom Polaków przesłanie dziejowe-walki o wolność i niepodległość Polski.

UCZEŃ IX: O! Panie, Panie! Ze zgrozą świata
Okropne dzieje przyniósł nam czas,
Syn zabił matkę, brat zabił brata,
Mnóstwo Kainów jest pośród nas.
Ależ, O Panie Oni niewinni,

Choć naszą przyszłość cofnęli wstecz,
Inni szatani byli tam czynni;
O! rękę karak nie ślepy miecz!
Winę ich zmyje wolności chrzest!
Wtenczas usłyszysz podły bluźnierca
Naszą odpowiedź Bóg był i jest!

Chór śpiewa: „ROTE”

Projekt współfinansują

WYDARZENIE ROCZNIK